

Az Országos Közgyűjtemények Szövetsége Elnökségének állásfoglalása

Az Országos Közgyűjtemények Szövetsége 2005. november 8-án tartott elnökségi ülésén áttekintette a 2005. évre előírt maradványképzési kötelezettség nyomán kialakult helyzetet, valamint a 2006. évre tervezett költségvetések hatását.

A közgyűjtemények által nyújtott adatszolgáltatás alapján az intézmények egyöntetűen a következő problémákkal küszködnek a megszorító intézkedések következtében:

- A rendelkezésre álló támogatási összeg 2005 október-december hónapokban nem fedezi az intézmények rezszi-jellegű kiadásait (fűtés, világítás, telefon, karbantartási feladatok), jelentős munkatervi szakmai feladatok teljesítése szenved hátrányt.
- Szinte minden intézménynél gondot okoz a szeptember 1-én esedékes béremeléssel járó többletkiadás. Több közgyűjtemény várhatóan nem tudja kifizetni a december elején esedékes béreket, ill. képtelen teljesíteni járulékfizetési kötelezettségeit.
- A szeptember elején elkészített intézkedési tervekkel alapvetően olyan megszorításokat voltak az intézmények kénytelenek bevezetni (nyitvatartási idő korlátozása, telefonhasználat, utazások megszüntetése, korlátozása, betervezett kiállítások, konferenciák, egyéb szakmai programok elhalasztása), amelyek átmenetileg megoldották a maradványképzéssel kapcsolatos elvárásokat, azonban tartósan fenntartva azokat, már az intézményi alapfeladatok ellátását veszélyeztetik. Rendkívül veszélyes, hogy nem csak a műtárgy-gyarártásra fordítható összegeket kellett zárolni, hanem a műtárgyvédelemre fordítandó kiadásokat is, sőt, az épületkarbantartás esedékes feladatai (pl. beázások megszüntetése) is halasztást szenvedtek.
- Több közgyűjtemény közüzemi díjfizetéseinek átütemezését kezdeményezte a szolgáltatónál. A 2006. év költségvetési terheit fogják növelni azok a többletköltségek, amelyek az egyéb kötelezettségvállalások szerződéseinek újratárgyalásával, a kifizetések későbbi időpontra történő halasztásával, azaz a késedelmi pótlékok és büntetések befizetésével jártak.
- A saját bevételek után fizetendő 5 % helyett, 15%-os befizetési kötelezettség, valamint a bérleti díjakat terhelő 50%-os befizetés az intézményeknek a későbbi években a saját hatáskörben szakmai feladatokra fordítható forrásait csapolta meg rendkívüli mértékben.

A 2006. évi költségvetési terv hatásai a közgyűjteményekben

- A személyi kiadások 2005. évi szinten maradása azt a következményt vonja maga után, hogy a – pusztán az infláció mértékének megfelelő – bérfejlesztés költségét az intézmények kell „kigazdálkodnia”, amely eleve egyértelmű, kényszerű létszámleépítést jelent.

- A dologi kiadások drasztikus mértékű csökkenése a szaktörvényben előírt és az országos közgyűjtemények alapító okirataiban meghatározott alapfeladatok ellátását nem pusztán megkérdőjelezi, hanem több esetben teljességgel ellehetetleníti.
- Az országos közgyűjtemények túlnyomó része műemlék, vagy műemlék-jellegű épületben működik. Már 2005-ben is jelentősen visszaestek a felújításra és intézményi beruházásra fordítható összegek. A 2006. évi költségvetési terv számai nem teszik lehetővé a még kisebb javítási, állagmegóvási munkák tervezését sem. Amennyiben a közgyűjtemények épületállományának rendszeres karbantartása nem biztosított, az a későbbiekben beláthatatlan következményekkel, a gyűjteményi anyagok és kiállítások károsodásával is járhat.
- A 2004. május 1-én bevezetett, az állandó kiállítások ingyenes látogatását célzó rendelet jelentős bevételkiesést okoz a közgyűjteményeknek, a költségvetésben 2004-ben beépített jegyár-kompenzáció reálértéke oly mértékben lecsökkent, hogy az ingyenesség fenntartása jelenleg jelentős többletköltséget ró valamennyi közgyűjteményre. Úgy véljük, hogy az ingyenesség csak abban az esetben tartható fenn, ha e többletkiadás fedezete az intézményi költségvetésben biztosított. Ellenkező esetben a közgyűjtemények a nyitvatartás jelentős tér- és időbeni korlátozására kényszerülnek egy olyan időszakban, amikor a múzeumok és a kulturális rendezvények iránti társadalmi érdeklődés jelentősen nőtt, s a hazai és nemzetközi turisztikai kínálat részévé váltak a múzeumok.
- A 2006. évi intézményi költségvetési tervezetekben a kötelező saját bevétel többnyire túltervezett, s e bevétel „termelési kényszerüket” a közgyűjtemények éppen a szakmai feladatokra fordítható kiadások drasztikus csökkentése miatt képtelenek teljesíteni.
- A 2006. évi költségvetés számol az ÁFA csökkenéssel, s ennek arányával csökkenti a támogatást, ugyanakkor a közüzemi díjak növelésével járó többletkiadást nem tervezi, hasonlóképpen nem tervezi a már 2005-ben is intézményenként milliós nagyságrendet kitevő, átutalásonként a Magyar Államkincstárnak fizetendő bankköltséget.
- A 2006. évi – jelenleg ismert – költségvetés számai teljességgel kizárják annak lehetőségét, hogy a közgyűjtemények olyan hazai vagy európai uniós pályázatokat benyújtsanak, amelyekhez önerő szükséges. Az intézményi források hiánya miatt kizárólag előfinanszírozott pályázatok megvalósítását tervezhetjük, akkor, amikor mind a hazai, mind az európai uniós pályázatok többsége részben vagy egészében utófinanszírozású.

Összefoglalva, a hazai közgyűjtemények működésében már a 2005. évi megszorítások is jelentős visszaesést okoztak. Maradandó kár éri a hazai és európai kulturális szférát, ha a jelenleg ismert költségvetés alapján kényszerülnek a közgyűjtemények létezni. A tervezett támogatási összegek nem biztosítják a dolgozók minimális bérfejlesztését, nem fedezik az intézmények alapvető, rezszi jellegű kiadásait, s gyakorlatilag nem biztosítanak forrást épületfelújításra, technikai, állományvédelmi fejlesztésekre.

A közgyűjtemények tudományos tevékenységének jelentős produktumai a tudományos kiadványok, folyóiratok, évkönyvek, periodikák, tudományos konferenciák és kiállítások. A 2006. évi költségvetési terv e szakmai feladatok megvalósításához semmilyen reális

forrást nem biztosít. Ugyancsak jelentős hátrányt vagy teljes hiányt szenvednek a gyűjteménygyarapítási, gyűjteménygondozási, digitalizálással kapcsolatos munkák, projektek.

Mindezek alapján, az Országos Közgyűjtemények Szövetsége kéri a döntéshozatalban részt vevő szervezetek és személyek, az Országgyűlés Kulturális Bizottsága és a parlamenti frakciók támogatását, hogy Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetésében a tervezetthez képest pótlólagos forrásokat biztosítsanak a közgyűjtemények fenntartására, szakmai működési feltételeinek biztosítására.

Budapest, 2005. november 15.